

A manera d'editorial

Enric Carrera

Director científic del número 10 de la Revista Sostenible?

La temàtica d'aquest desè número, Educació i sostenibilitat, aborda un tema clau dels objectius UNESCO i recupera una de les preocupacions dels orígens de la nostra Càtedra, que llavors anomenaven “formació dels tècnics del futur”, i de la necessitat d'humanitzar la formació dels/les tecnòlegs/ges. Ens ha preocupat sempre com des d'una universitat tecnològica i a través de la formació de tecnòlegs/es es pot contribuir a la sostenibilitat.

Aquest número consta de 5 articles que tenen com a característica comuna singular que tots ells estan escrits per persones vinculades, en major o menor grau, a Càtedres UNESCO d'Espanya i Llatinoamèrica. Es tracta, en definitiva, d'un reconeixement al paper destacat que juguen les Càtedres UNESCO en l'educació.

“El desenvolupament sostenible com a eix fonamentant de l'educació ambiental”, article de Mª Ángeles Murga i María Novo (Càtedra UNESCO d'Educació Ambiental i Desenvolupament Sostenible de la Universitat Nacional d'Educació a Distància, Espanya) és el primer dels articles d'aquest número. Les autores estudien precisament com el desenvolupament sostenible esdevé l'eix que fonamenta l'educació ambiental en la seva concepció més moderna. Analitzen també les característiques més significatives del model d'orientació cap a la sostenibilitat que fonamenta els processos educatiu-ambientals, el concepte de desenvolupament, el paper de la ciència i la tècnica, l'economia, la globalització i els reptes de l'equitat, tot això en el context de la dècada de Nacions Unides de l'educació per al desenvolupament sostenible que promou la UNESCO.

Yazmín Cruz, doctoranda de la Càtedra UNESCO de Sostenibilitat de la UPC, que actualment treballa a la Global University Network of Innovation, una xarxa de la UNESCO que té la seva seu a la UPC, aborda un tema cabdal com és “L'acreditació com a mecanisme per a la garantia del compromís social de les Universitats”. Segons Yazmin Cruz, la qualitat és una construcció social i, com a tal, requereix de reflexió, diàleg i esforços col·lectius. L'educació superior no pot replegar-se sobre ella mateixa sinó que ha de contribuir a

eradicar la pobresa, la intolerància, la violència, l'analfabetisme, la fam i les malalties. També ha de contribuir a promoure el desenvolupament, la comunicació de coneixements, la solidaritat, el respecte universal dels drets humans, la democràcia, la igualtat de gènere, així como la cultura de pau. En aquest context, el criteri primer i darrer per avaluar i acreditar la qualitat de l'educació superior és la pertinença. La qualitat en l'educació, a més de criteris tècnics i científics, necessita aportar el sentit de pertinença social i respectar els principis bàsics de l'ètica i la formació ciutadana.

Jordi Segalàs, professor de la Càtedra UNESCO de Sostenibilitat de la UPC, al seu article "Educant a enginyers per a la sostenibilitat. Per què? Què? Com?", analitza el rol de l'educació superior en la formació de professionals per aconseguir un futur més sostenible. Estudia l'oferta curricular de diverses universitats tecnològiques i el motiu pel qual integren l'educació per a la sostenibilitat com a nucli central de la seva formació. Analitza també les competències, coneixements, habilitats, actituds i valors previstos als programes formatius de diverses universitats que formen enginyers/es. Finalment, analitza la forma d'assolir amb èxit les competències en desenvolupament sostenible a través de diverses estratègies pedagògiques.

Miren Onaindia i Arantza Ibabe, de la Càtedra UNESCO de Desenvolupament Sostenible i Educació Ambiental de la Universitat del País Basc, amb el seu article "Relació entre coneixement i actituds cap a la sostenibilitat d'estudiants universitaris", presenten els resultats d'un estudi realitzat a la seva universitat amb l'objectiu d'analitzar els coneixements i les actituds d'estudiants universitaris en relació a la sostenibilitat. Hom compara les actituds dels estudiants d'Enginyeria Tècnica Industrial i els de Ciències Socials. Els resultats mostren una diferència en la percepció de la problemàtica ambiental entre els estudiants de las dues titulacions. Els de Ciències Socials presenten unes actituds més actives a favor de la sostenibilitat, com ara canvis en el model de vida, per bé que mostren un menor coneixement de la problemàtica i dels conceptes teòrics sobre sostenibilitat. Les autores conclouen que el coneixement de la problemàtica ambiental no està relacionat directament amb la disposició activa en la recerca de solucions. Proposen, finalment, l'oferta de programes més interdisciplinaris per tal de potenciar actituds més actives per part de l'alumnat.

Ruben Pesci, de la Càtedra UNESCO de Desenvolupament Sustentable FLACAM d'Argentina, amb el seu article "Metodologia i experiència de FLACAM en l'educació d'agents del canvi per a la sostenibilitat a

Llatinoamèrica”, presenta la llarga i innovadora experiència docent d'aquesta Càtedra Latinoamericana en la formació de postgrau. L'article transita des del canvi de paradigma tal com s'ha anat formalitzant a FLACAM, a través d'avenços epistemològics, pedagògics i didàctics, per tal de donar una semblança abarcativa però sintètica d'aquest veritable moviment cultural i científic que, des de fa 20 anys, va començar a incidir en la sostenibilitat. El procés projectual de l'ambient esdevé l'estratègia bàsica de FLACAM, que considera que la linealitat positivista hauria de ser reemplaçada per una helicoide capaç d'abastar flexiblement la complexitat i canviabilitat dels processos complexos. Aprendre a conduir aquesta helicoide, tot regulant les seves entrades i sortides, sense perdre l'impuls cap al resultat desitjat, i evitant tant la crisi del tancament del procés com d'expansió incontrolable, és l'estratègia principal de la seva metodologia.

Finalment, Joseba Martínez Huerta, de la Reserva de la Biosfera de Urdaibai i col·laborador de la Càtedra UNESCO de Educació Ambiental i Desenvolupament Sostenible de la Universitat del País Basc, al seu article “Educació ambiental en Reserves de la Biosfera”, afirma que els territoris que gaudeixen d'aquesta figura de protecció promoguda per la UNESCO realitzen un paper actiu com a llocs d'aprenentatge sobre desenvolupament sostenible, perquè tenen davant seu el repte d'experimentar models generals, posant en marxa instruments operatius que funcionen en realitats concretes. Si examinem diferents experiències reeixides desenvolupades en reserves de la biosfera, podem trobar una sèrie de característiques o factors d'èxit que poden ser extrapolables. Entre ells cal assenyalar: a) la consideració de l'educació ambiental com a procés social, b) la integració de l'educació i la gestió, c) la promoció de la participació, i d) el protagonisme de la comunitat. Finalment, l'article parla de diverses experiències concretes realitzades a Urdaibai.

Esperem que aquest número especial de la Revista Sostenible? sigui un element que contribueixi a assolir els objectius de la Dècada de Nacions Unides de l'Educació per al Desenvolupament Sostenible que promou la UNESCO.